

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 84/2015-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti NASK, s. r. o., Ľudovíta Štúra 5, Veľký Meder, zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Šulvom, Advokátska kancelária, Hlučínska 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 M Cdo 7/2013 z 23. apríla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti NASK, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. augusta 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti NASK, s. r. o., Ľudovíta Štúra 5, Veľký Meder (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 M Cdo 7/2013 z 23. apríla 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 150/06 domáha proti žalovanej Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody v sume 882 178 000 Sk s príslušenstvom, ktorá jej mala byť spôsobená v príčinnej súvislosti s ňou tvrdým nesprávnym úradným postupom Colného úradu Komárno (ďalej len „správca dane“), ktorý svojimi rozhodnutiami č. 980/2004-550194 a č. 972/2004-550194 z 1. júna 2004 v súvislosti s vykonaním miestneho zisťovania u sťažovateľky vykonávajúcej podnikateľskú činnosť v oblasti výroby liehu a prevádzkovania daňového skladu z dôvodu podozrenia, že na spotrebných baleniach liehu sa nachádzajú nepravé kontrolné pásky, rozhodol o zabezpečení týchto spotrebných balení liehu v daňovom sklade, a to v počte 44 spotrebných balení liehu (rozhodnutím č. 980/2004-550194) a tiež v počte 111 925 kusov (rozhodnutím č. 972/2004-550194), a následne svojimi rozhodnutiami č. 982/22004-550194 a č. 1007/2004-550194 z 3. júna 2004 obidve ním začaté konania o zabezpečení tovaru prerušil pre účely vykonania znaleckej expertízy pravosti kontrolných pásov Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru, ktorý mal konštatovať, že v drvivej väčšine boli na označenie spotrebných balení liehu použité falzifikáty kontrolných pásov [z dôvodu podozrenia zo spáchania trestného činu falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru (kontrolných pásov) správca dane podal aj trestné oznámenie Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru v Dunajskej Strede, pozn.]. Následne Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „colné riaditeľstvo“) rozhodnutím č. 62190/04-1425 z 25. januára 2005 z dôvodu nezákonnosti postupu pri zabezpečení tovaru sťažovateľky zrušilo označené rozhodnutia správcu dane o prerušení konaní z 3. júna 2004 a rozhodnutiami č. 10443/2005-1425 a č. 10446/2005-1425 z 10. júna 2005 colné riaditeľstvo zrušilo aj rozhodnutia správcu dane z 1. júna 2004 o zabezpečení tovaru sťažovateľky. Podľa sťažovateľky jej v dôsledku tohto zabezpečenia tovaru správcom

dane bolo znemožnené podnikáť, takže sa dostala do platobnej neschopnosti, čo malo napokon viesť k jej celkovej likvidácii. Z uvedeného dôvodu sa sťažovateľka 22. septembra 2005 obrátila na žalovanú so žiadosťou o predbežné prerokovanie jej nároku na náhradu škody a po tom, ako žalovaná 22. marca 2006 zaujala k tejto žiadosti negatívny postoj, sťažovateľka 26. júna 2006 podala okresnému súdu zmieňovanú žalobu o náhradu škody.

O dôvodnosti právneho titulu žalobou uplatneného nároku rozhodol okresný súd medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 6 C 150/06 z 19. júna 2007, ktorým tento žalovaný nárok uznal za opodstatnený, pričom toto rozhodnutie bolo na základe odvolania žalovanej potvrdené aj rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 404/07 z 1. októbra 2009 (obidve rozhodnutia nadobudli právoplatnosť 17. decembra 2009, pozn.).

Po vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie aj o konkrétnej výške, resp. o sume uplatneného žalovaného nároku, sťažovateľka návrhom zo 16. novembra 2009 žiadala o rozšírenie žalobného návrhu, čo sa týka výšky sumy uplatneného nároku na náhradu škody, ktorému okresný súd uznesením z 2. decembra 2009 v celom rozsahu vyhovel. Okrem toho sťažovateľka 29. júna 2010 podala aj návrh na zmenu účastníkov konania na jej procesnej strane, t. j. na procesnej strane žalobcu, a to z dôvodu, že 22. marca 2010 postúpila žalovanú pohľadávku obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], o ktorej však podľa tvrdenia sťažovateľky ešte nebolo rozhodnuté.

Proti medzitýmnmu rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu podal 6. júla 2010 generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 M Cdo 11/2010 z 31. januára 2012 tak, že zrušil obidva mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí v prvom rade s poukazom na ústavnosť (ústavnú súladnosť) inštitútu mimoriadneho dovolania deklarovanej aj v rozhodnutí označeným uznesením ústavného súdu (sp. zn. PL. ÚS 57/99), ako aj s poukazom na splnenie zákonných predpokladov

na jeho podanie konštatoval prípustnosť generálnym prokurátorom podaného mimoriadneho dovolania a následne najvyšší súd zaujal aj vecné stanovisko k námietkam generálneho prokurátora, ktorý ich založil na konštatovaní o nesprávnom právnom posúdení veci súdmi nižších stupňov v dôsledku nezohľadnenia absencie jedného zo základných zákonných predpokladov zakladajúcich zodpovednosť za škodu, ktorým je existencia príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím alebo nezákonným postupom orgánu verejnej moci na jednej strane a vzniknutou škodou na strane druhej. V tejto súvislosti najvyšší súd konštatoval, že súdy nižších stupňov sa v tomto prípade nevysporiadali s tým, že sťažovateľka nemohla so svojím tovarom nakladať a podnikať s ním v skutočnosti nie v príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami správcu dane o zabezpečení jej spotrebných balení liehu, ktorých nezákonnosť konštatoval colný úrad, ale sa tak malo stať v prvom rade v príčinnej súvislosti s postupom príslušných orgánov polície, ktoré formou neodkladného procesného úkonu zaistili tovar sťažovateľky pre účely trestného konania (sklady s tovarom sťažovateľky mali byť zabezpečené páskou a úradnými pečatami, pozn.) ešte pred vydaním predmetných nezákonných rozhodnutí správcom dane, ktorých vydanie tak bolo vo vzťahu k vzniku škody irelevantné, keďže sťažovateľka nemohla s týmto tovarom nakladať už pred ich vydaním. Podľa najvyššieho súdu totiž *„Vzhľadom na tento úkon policajných orgánov, by ujma na strane žalobkyne vznikla aj keby rozhodnutia colného úradu o zabezpečení tovaru neboli vôbec vydané“*, pričom najvyšší súd tiež konštatoval, že *„Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia mala byť príčinná súvislosť zisťovaná nielen medzi ujmou žalobkyne spočívajúcou v nemožnosti disponovať SBL (obchodovať s týmto tovarom) a nezákonnými rozhodnutiami, resp. nesprávnym úradným postupom žalovanej, ale aj medzi touto ujmou a skutočnosťou, že rozhodnutiam o zabezpečení tovaru, ktoré boli neskôr zrušené, predchádzalo zapečatenie skladových priestorov žalobkyne policajnými orgánmi, a ďalej skutočnosťou, že na zabezpečených SBL žalobkyne boli nalepené falzifikáty kontrolných pásov. Vo vzťahu k nemožnosti obchodovať s tovarom išlo totiž o právne významné skutočnosti.“*. V nadväznosti na uvedené najvyšší súd tiež zdôraznil, že súdy nižších stupňov nezobrali zreteľ ani na právny dôvod vzniku sťažovateľkou uplatnenej škody, ktorá jej mala byť podľa jej tvrdení spôsobená v príčinnej súvislosti s nemožnosťou obchodovať, t.

j. uviesť do voľného obehu správcom dane zabezpečené spotrebné balenia liehu (SBL), pričom podľa najvyššieho súdu v dôsledku toho, že súdy nezohľadnili závery kriminalisticko-expertízneho znaleckého dokazovania, podľa ktorého sa na spotrebných baleniach liehu sťažovateľky nachádzali falzifikáty kontrolných pásov, ktoré vo vzťahu k predmetu konania považovali súdy nižších stupňov za irelevantné, dospeli tak k nezákonným právnym záverom o vzniku škody na strane sťažovateľky, a to aj napriek tomu, že pri aplikácii testu „.... *conditio sine qua non by nemožnosť žalobkyne obchodovať s takýmto tovarom vznikla aj keby rozhodnutia o zabezpečení tovaru neboli vôbec vydané, resp. keby nedošlo k zapečateniu skladových priestorov. Tieto skutočnosti ako príčiny vzniku škody boli preto vylúčené.*“, pretože „*Spôsobilosť skutočnosti, že SBL boli označené falzifikátmi kontrolných pásov, je právne významnou skutočnosťou majúcou za následok nemožnosť obchodovania s týmto tovarom, daná jednak zo zákona a jednak jej podstatou. V zmysle § 10 ods.7 veta prvá zákona č. 105/2004 SBL označené falzifikátom kontrolnej známky... sa na účely tohto zákona považuje za neoznačené, pričom podľa ods. 8 tohto ustanovenia predaj neoznačeného SBL na daňovom území je zakázaný...*“, takže „*SBL označené falzifikátom kontrolnej pásky (kontrolnej známky) je zo zákona vecou vyňatou z právneho obehu (res extra commercium), t. j. vecou neobchodovateľnou. Podľa právnej teórie vlastníctvo k veci vyňatej z právneho obehu nesmie (nemôže) byť prevedené na inú osobu*“. Najvyšší súd tak dospel k záveru, že „.... *výlučnou príčinou vzniku škody na strane žalobkyne (sťažovateľky) bolo označenie zabezpečeného SBL falzifikátmi kontrolných pásov*“. Okrem uvedených záverov najvyššieho súdu svedčiacich o nesprávnom právnom posúdení veci súdmi nižších stupňov najvyšší súd aj napriek tomu, že generálny prokurátor „.... *v mimoriadnom dovolaní výslovne neuplatnil dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. a/ O. s. p., t. j. že v konaní došlo k vadám uvedeným § 237...*“, zrušil rozhodnutia tak okresného súdu, ako aj krajského súdu aj z dôvodu ním zisteného porušenia práva žalovanej konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), k porušeniu ktorého malo dôjsť v dôsledku toho, že súdy nižších stupňov procesne riadne nevykonali na pojednávaníach listinné dôkazy.

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 11/2010 z 31. januára 2012 bolo predmetom prieskumu ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 307/2012, a to na základe sťažnosti podanej sťažovateľkou, ktorou namietala porušenie svojich práv majúcich základ v atribútoch spravodlivého súdneho procesu, a to jednak z dôvodu ňou tvrdenej spornosti otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania v situácii, keď účastník konania podnecujúci u generálneho prokurátora jeho podanie nevyužil na ochranu svojich práv iný opravný prostriedok (v danom prípade dovolanie), a jednak z dôvodu nedostatkov v odôvodnení označeného uznesenia najvyššieho súdu pri výklade a aplikácii relevantných právnych predpisov, ako aj z dôvodu ňou tvrdeného porušenia kontradiktórnosti konania. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013 konštatoval, že v príčinnej súvislosti s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 11/2010 z 31. januára 2012 bolo porušené právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie, pričom k tomuto záveru ústavný súd dospel po vysporiadaní sa iba s prvou z námietok sťažovateľky týkajúcou sa prípustnosti mimoriadneho dovolania a súčasne uviedol, že *„Vzhľadom na vyslovenie porušenia označených práv v súvislosti s postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu pri posudzovaní kritérií prípustnosti mimoriadneho dovolania už ústavný súd nepovažoval za potrebné zvlášť sa zaoberať námietkou porušenia označených práv samotným obsahom rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom tento realizoval vlastný výklad právnych predpisov relevantných podľa jeho názoru na daný prípad, keďže v zmysle ustálenej judikatúry ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich viedli k rozhodnutiu vo veci samej.“*, preto v tejto časti ústavný súd sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

Pokiaľ ide o posúdenie otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania v situácii, kedy jeho podanie iniciuje účastník konania (v danom prípade žalovaná – Slovenská republika), ktorý pred jeho podaním sám nevyužil iný jemu prípustný mimoriadny opravný prostriedok, a to dovolanie, ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013 konštatoval, že *„V okolnostiach sťažovateľkinej veci je nesporné, že žalovaná sa proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu bránila (aj keď neúspešne) podaním odvolania, na podanie ktorého bola podľa platného procesného predpisu*

oprávnená. Vzhľadom na potvrdzujúci charakter výroku rozsudku krajského súdu, ktorý výrokom tohto rozsudku zároveň nezaložil prípustnosť dovolania z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, je zrejmé, že žalovaná mohla rozsudok krajského súdu napadnúť dovolaním iba z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 OSP, nie však z dôvodov ustanovených § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP (t. j. že konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci).

Z obsahu mimoriadneho dovolania ústavný súd zistil, že generálny prokurátor napadol rozsudok krajského súdu mimoriadnym dovolaním z dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP, t. j. že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd však v súvislosti s posúdením dôvodnosti mimoriadneho dovolania konštatoval naplnenie vady konania podľa § 237 písm. f) OSP (t. j. odňatia možnosti žalovanej konať pred súdom), ako aj to, že generálny prokurátor tento dôvod podania mimoriadneho dovolania naznačil.“.

Keďže podľa ústavného súdu sa najvyšší súd v uvedenom smere v odôvodnení svojho uznesenia sp. zn. 6 M Cdo 11/2010 z 31. januára 2012 argumentačne nevysporiadal s tým, v akom rozsahu mohlo byť mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora prípustné a v akom nie vzhľadom na možnosť podania dovolania žalovanou, ktorá podanie mimoriadneho dovolania iniciovala, ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 11/2010 z 31. januára 2012 zrušil a vec mu vrátil na opätovné konanie a rozhodnutie.

Po vrátení veci najvyšší súd vo veci opätovne rozhodol uznesením sp. zn. 6 M Cdo 7/2013 z 23. apríla 2014, ktorým opätovne z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 6 C 150/06 z 19. júna 2007, ako aj rozsudok krajského súdu sp. zn. 9 Co 404/07 z 1. októbra 2009 a vec vrátil na ďalšie konanie späť okresnému súdu.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 7/2013 z 23. apríla 2014 sťažovateľka namieta porušenie svojich práv z dôvodu arbitrárnosti tohto rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorú vzhladla v prvom rade v tom, že najvyšší súd konal a rozhodol o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, hoci o ňom konať vôbec nemal, pretože podľa jej názoru mimoriadne dovolanie v tomto prípade nebolo prípustné, keďže ho iniciovala žalovaná, ktorá sama mala možnosť podať dovolanie, no tento mimoriadny opravný prostriedok nevyužila. V tomto smere je sťažovateľka toho názoru, že najvyšší súd v napádanom rozhodnutí konal v rozpore s jemu daným záväzným právnym názorom ústavného súdu v náleze č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013, ako aj s inou judikatúrou v obdobných veciach najvyššieho súdu, ako aj ústavného sudu, na ktorú v širokom rozsahu sťažovateľka v sťažnosti poukazuje a cituje. Okrem toho sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na rovnosť účastníkov v konaní v dôsledku toho, že sa podľa jej tvrdenia nemala možnosť vyjadriť k dôvodom, na ktorých bolo rozhodnutie najvyššieho súdu založené, a to aj napriek tomu, že podľa sťažovateľky najvyšší súd rozhodol „... *na základe dôvodov odlišných od dôvodov, na základe ktorých rozhodli súdy v predchádzajúcom konaní...*“, pričom o týchto dôvodoch „*Sťažovateľka mala po prvýkrát možnosť dozvedieť sa ... až z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, bez toho, aby jej predtým bola poskytnutá možnosť vyjadriť sa k nim. Súčasne tak Najvyšší súd SR nemal možnosť vysporiadať sa s jej argumentmi.*“. Podľa sťažovateľky jej bola poskytnutá iba iluzórna možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam vyplývajúcim z mimoriadneho dovolania, pretože jej najvyšším súdom nebol doručený aj podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Napokon sťažovateľka namieta aj nedostatočné odôvodnenie napádaného uznesenia najvyššieho súdu, ktoré považuje za arbitrárne a vnútorne rozporné, a to z dôvodu, že najvyšší súd sa uspokojivým spôsobom nevysporiadal s jej námietkami týkajúcimi sa toho, že generálny prokurátor v podanom mimoriadnom dovolaní ako dôvod jeho podania uviedol iba nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov bez toho, aby konkretizoval, v čom by malo toto nesprávne právne posúdenie veci spočívať, pričom podľa sťažovateľky generálny prokurátor mal toto nesprávne právne posúdenie veci vyvodzovať výlučne z nesprávneho hodnotenia dôkazov. Napokon sťažovateľka spochybňuje závery najvyššieho súdu o neexistencii príčinnej súvislosti medzi činnosťou správcu dane a škodou,

ktorá jej mala vzniknúť, poukazujúc na vnútornú rozporuplnosť rozhodnutia v tomto smere, keď najvyšší súd síce konštatuje nedostatočné dokazovanie súdmi nižších stupňov, avšak na druhej strane na základe týchto dôkazov konštatoval absenciu príčinnej súvislosti medzi škodou a činnosťou správcu dane. Podľa sťažovateľky najvyšší súd sa pri svojom rozhodovaní neriadil dokazovaním vykonaným súdmi nižších stupňov, ale „*produkoval vlastné skutkové zistenia*“, keď poukázal na falošné kontrolné pásky, ktorými boli označené spotrebné balenia liehu sťažovateľky, podľa ktorej táto skutočnosť nemohla byť na prekážku obchodovania s týmito spotrebnými baleniami liehu, pretože falošné kontrolné pásky mohli byť odlepené, reklamované a vymenené za bezvadné kontrolné pásky, čím by nedošlo k poškodeniu spotrebných balení liehu, ktoré tak mohli byť uvedené do voľného obehu, čo však sťažovateľka podľa jej tvrdení nemohla urobiť, pretože jej v tom malo brániť zabezpečenie tovaru správcom dane.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálehom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 46 ods. 1, ods. 4, čl. 47 ods. 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 51 ods. 1 Ústavy SR postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2014 v konaní vedenom pod sp. zn.: 6 M Cdo 7/2013 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2014 v konaní vedenom pod sp. zn.: 6 M Cdo 7/2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľkou namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 51 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť v dôsledku arbitrárnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 7/2013 z 23. apríla 2014, a to z dôvodu, že najvyšší súd sa nemal riadiť záväzným právnym názorom ústavného súdu daným mu v danej veci v náleze č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013, a tiež z dôvodu vnútornej rozpornosti a nekoherentnosti najvyšším súdom vyslovených záverov v označenom uznesení.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 7/2013 z 23. apríla 2014 je primárne založená na tom, že najvyšší súd nemal rešpektovať, resp. že ignoroval záväzné právne stanovisko ústavného súdu koncipované v jeho náleze č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013 týkajúce sa prípustnosti mimoriadneho dovolania až po vyčerpaní všetkých ostatných prípustných opravných prostriedkov účastníkom konania podnecujúcim podanie tohto mimoriadneho

dovolania, a aj napriek tomuto záväznému právnomu stanovisku a podľa sťažovateľky v rozpore s ním najvyšší súd opätovne na základe generálnym prokurátorom podaného mimoriadneho dovolania, ktorého podanie podnietila žalovaná, ktorá pred tým však dovolanie nepodala, hoci tak urobiť mohla, toto mimoriadne dovolanie kvalifikoval ako prípustné a po jeho preskúmaní zrušil právoplatné rozhodnutia súdov nižších stupňov svedčiace v prospech sťažovateľky, ústavný súd v prvom rade ešte pred vecným preskúmaním rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora preskúmal opodstatnenosť tejto sťažnostnej námietky o prípustnosti, resp. neprípustnosti tohto mimoriadneho dovolania v kontexte skorších záverov ústavného súdu.

Otázkou prípustnosti mimoriadneho dovolania v interakcii s nevyužitím alebo využitím všetkých iných účinných opravných prostriedkov, na využitie ktorých bol oprávnený účastník konania (v danom prípade žalovaná) podávajúci generálnemu prokurátorovi podnet na podanie mimoriadneho dovolania, sa v kontexte danej veci ústavný súd zaoberal už v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 307/2012.

Podľa § 243e ods. 1 OSP ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

V náleze č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013 sa ústavný súd síce na jednej strane stotožnil s obrannou argumentáciou sťažovateľky, a to že generálnym prokurátorom podané mimoriadne dovolanie, ktoré bolo podané na podnet účastníka konania, môže byť prípustné iba v prípade, ak jeho podanie podnecujúci účastník konania ešte pred tým využil na ochranu svojich práv aj iné účinné a jemu dostupné opravné prostriedky, t. j. nie len riadne, ale aj mimoriadne opravné prostriedky (dovolanie), avšak na strane druhej ústavný

súd súčasne zdôraznil, že tento záver nie je možné automaticky generalizovať tak, ako sa k tomu uchýľuje sťažovateľka, ale je nevyhnutné skúmať, či v kontexte tej-ktorej konkrétnej veci mal účastník konania podávajúci mimoriadne dovolanie skutočne k dispozícii nielen iluzórny, ale aj reálne účinný prostriedok nápravy.

Podľa § 238 ods. 3 OSP dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Vzhľadom na citované ustanovenie § 238 ods. 3 OSP ústavný súd v kontexte daného prípadu konštatoval, že mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom, ktorého podanie podnietila žalovaná v spore (Slovenská republika), bolo podané proti právoplatnému rozhodnutiu krajského (odvolacieho) súdu, ktoré bolo rozhodnutím o potvrdení rozhodnutia prvostupňového súdu, a keďže v tomto rozhodnutí krajský súd v súlade s § 238 ods. 3 OSP nepripustil podanie dovolania kvôli rozhodnutiu o otázke zásadného právneho významu a tiež v danom prípade nešlo ani o rozhodovanie o neplatnosti zmluvnej podmienky, ústavný súd dospel k záveru, že proti tomuto právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu mohla síce žalovaná podať dovolanie, avšak iba z dôvodov zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 OSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak je tu daný niektorý z tam uvedených dôvodov zmätočnosti.

Inými slovami, ústavný súd konkretizoval, že v danom prípade žalovaná síce mala proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu k dispozícii dovolanie, avšak toto malo, resp. mohlo mať charakter účinného prostriedku nápravy, len pokiaľ by išlo o spochybnenie právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP, t. j. z dôvodov zmätočnosti upravených v § 237 ods. 1 OSP, nie však z dôvodov podľa § 241

ods. 2 písm. b) a c) OSP, t. j. z dôvodu postihnutia konania inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Vzhľadom na to, že generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP, t. j. z dôvodov, na základe ktorých žalovaná dovolanie podať nemohla, avšak najvyšší súd svoje skoršie rozhodnutie sp. zn. 6 M Cdo 11/2010 z 31. januára 2012 o dôvodnosti mimoriadneho dovolania založil okrem týchto generálnym prokurátorom zmienených dôvodov navyše aj na dôvode zmätočnosti podľa § 237 písm. f) OSP, ktorý však mohol byť dôvodom dovolania žalovanej, ktoré však nepodala, ústavný súd z tohto dôvodu toto skoršie rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie pre účely doplnenia odôvodnenia v tomto smere. Inými slovami, ústavný súd zrušením skoršieho rozhodnutia najvyššieho súdu nenegoval závery najvyššieho súdu o prípustnosti a dôvodnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, tak ako sa domnieva sťažovateľka, iba po zaujatí stanoviska k otázke rozsahu prípustnosti mimoriadneho dovolania proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu v jeho vzájomnej interakcii k rozsahu dovolania, ktoré proti tomuto právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu mohla podať sama žalovaná, dospel k záveru o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia najvyššieho súdu v tomto smere, ktoré z tohto dôvodu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na nové rozhodnutie s cieľom, aby najvyšší súd tento záväzný právny názor ústavného súdu o rozsahu prípustnosti mimoriadneho dovolania aplikoval na podmienky daného prípadu a aby v tomto smere doplnil chýbajúce odôvodnenie svojho rozhodnutia.

Z uvedeného vyplýva, že generalizované konštatovanie sťažovateľky o arbitrárnosti napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu iba z dôvodu, že tento nerešpektoval názor ústavného súdu a automaticky nezamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné a nedôvodné, neobstojí bez ďalšieho preskúmania tohto rozhodnutia najvyššieho súdu, pretože ústavný súd na prijatie takéhoto automatického záveru o nedôvodnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora najvyšší súd nezaviazal.

V intenciách záverov ústavného súdu vyslovených v náleze č. k. III. ÚS 307/2012-63 z 12. februára 2013 najvyšší súd sťažnosťou napadané uznesenie v zodpovedajúcej časti odôvodnil takto:

«Procesné predpoklady na podanie mimoriadneho dovolania upravuje ustanovenie § 243e ods. 1 O. s. p. Týmito predpokladmi, ktoré musia byť splnené kumulatívne sú: a.) podnet procesne legitimovaného subjektu, ak sa podnet vyžaduje, b) zistenie, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, c) podanie mimoriadneho dovolania vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a d) túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Podľa právnej teórie (porovnaj Ján Mazák, Základy občianskeho procesného práva, druhé vydanie, Bratislava: Vydavateľstvo právnickej literatúry JURA EDITION, spol. s r.o., rok 2004, str. 415) na splnenie predpokladu pod písm. b) stačí, ak sa generálny prokurátor domnieva, že právoplatným rozhodnutím súdu došlo k porušeniu zákona. Rovnako aj na splnenie predpokladu pod písm. c) stačí, ak sa generálny prokurátor domnieva, že podanie tohto opravného prostriedku vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov subjektov súkromnoprávných vzťahov. Predpoklad uvedený pod písm. d) znamená neprípustnosť mimoriadneho dovolania v prípade, keď požadovanú ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, najmä návrhom na obnovu konania, dovolaním podaným účastníkom konania, návrhom na zrušenie uznesenia o predbežnom opatrení, ako aj v prípadoch, keď zrušenie alebo zmenu rozhodnutia možno dosiahnuť inak.

Najvyšší súd zastáva názor, že predpoklad prípustnosti mimoriadneho dovolania spočívajúci v nemožnosti dosiahnutia právnej ochrany inými právnymi prostriedkami nie je splnený ani vtedy, ak v čase podania podnetu na podanie mimoriadneho dovolania, t. j. v prítomnom čase (ktorý používa výslovne znenie § 243e ods. 1 O. s. p.) už účastník konania možnosť dosiahnutia právnej ochrany inými právnymi prostriedkami nemá, no v minulosti takúto možnosť, či už využitím riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov mal, no bez vážnych dôvodov v rozpore so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“) tieto prostriedky nevyužil. Tento názor zastáva i za situácie, že mu je známe

stanovisko publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2008, v odôvodnení ktorého sa uvádza, že uplatnenie mimoriadneho dovolania nie je viazané na využitie možnosti riadneho (prípadne aj mimoriadneho) opravného prostriedku a že žiadne zákonné opodstatnenie nemá názor, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne. Zhodný názor ako v uvedenom stanovisku vyslovil aj ústavný súd, a to v náleze zo 4. februára 2009 sp. zn. I. ÚS 178/08. I keď názor ústavného súdu v tomto náleze je iný, než názor vyslovený v rozhodnutiach ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 136/06, III. ÚS 331/06, II. ÚS 185/09 a II. ÚS 391/09, nedošlo doteraz k rozhodnutiu pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov.

Nepodanie dovolania samotným účastníkom konania však podľa názoru najvyššieho súdu vylučuje prípustnosť mimoriadneho dovolania len vtedy, ak je dovolanie spôsobilé byť účinným prostriedkom ochrany práv alebo zákonom chránených záujmov, t. j. ak jeho využitím mohol účastník konania túto ochranu skutočne dosiahnuť. O taký prípad ide napr. pri zmeňujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorému zákon dovolanie výslovne pripúšťa. Dovolanie možno považovať za účinný prostriedok právnej ochrany aj v prípadoch väd konania uvedených v § 237 O. s. p., ak ide o zjavné vady, účastníkom konania rozpoznateľné a potvrdené ustálenou súdnou praxou. Napr. ak účastník považuje za nesprávne procesné rozhodnutie odvolacieho súdu o odmietnutí jeho odvolania pre oneskorenosť alebo rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení uznesenia súdu prvého stupňa o odmietnutí jeho podania pre neodstránenie väd.

V preskúmvanej veci podala žalovaná generálnemu prokurátorovi podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, pričom tento odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci týmto súdom. Vzhľadom na skutočnosť, že išlo o potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie v zmysle § 238 O. s. p. nebolo prípustné, nemala k dispozícii dovolanie ako účinný prostriedok ochrany svojho práva na vecne správne, a teda z hľadiska právneho posúdenia veci spravodlivé meritórne rozhodnutie. Pokiaľ by podala dovolanie pre vady konania uvedené v § 237 O. s. p., ak by takéto vôbec rozpoznala, dovolací prieskum by bol obmedzený len na existenciu či neexistenciu týchto väd, bez možnosti odvolacieho súdu

zaoberať sa aj správnosťou právneho posúdenia veci. Len podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom zaručovalo žalovanej preskúmanie rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska správnosti právneho posúdenia veci, a teda posúdenie opodstatneností voči nej uplatňovaného hmotnoprávneho nároku, resp. práva, o ktoré v konaní išlo. Preto podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania spočívajúca v nemožnosti dosiahnuť právnu ochranu inými právnymi prostriedkami bola v tejto veci splnená. Najvyšší súd poznamenáva, že mu nie je známy žiaden prípad z jeho rozhodovacej praxe, v ktorom by bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie podané na podnet účastníka konania namietajúceho nesprávne právne posúdenie veci, smerujúce proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému zákon z tohto dôvodu dovolanie podané účastníkom nepripúšťa.»

Z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že svoje závery o prípustnosti a odôvodnenosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo vzťahu k možnosti žalovanej podať dovolanie proti tomuto istému rozhodnutiu odvolacieho súdu najvyšší súd odôvodnil v intenciách skorších záverov ústavného súdu v danej veci, zohľadniac pritom aj efektívnosť žalovanej dostupného dovolania ako účinného opravného prostriedku vzhľadom na obmedzenie možnosti odôvodniť toto dovolanie aj skutočnosťami, na ktorých mohlo byť v tomto prípade založené iba mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora. Z uvedeného dôvodu napádané rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno podľa ústavného súdu bez ďalšieho považovať za rozporné so skorším názorom ústavného súdu vysloveným v tejto veci a nemožno ho považovať ani za svojvoľné, arbitrárne, vnútorne rozporné ani odporujúce podstate a účelu aplikovaných právnych noriem, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím

príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa ústavného súdu v kontexte veci neobstojí ani námietka sťažovateľky o porušení jej práva vyjadriť sa v konaní o mimoriadnom dovolaní ku všetkým pre vec rozhodným skutočnostiam, k porušeniu ktorého malo podľa sťažovateľky dôjsť tým, že jej nebol na vyjadrenie okrem mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora doručený aj podnet, na podklade ktorého bolo toto mimoriadne dovolanie podané.

Podľa § 243i ods. 1 OSP mimoriadne dovolanie doručí dovolací súd účastníkom konania na vyjadrenie.

Keďže Občiansky súdny poriadok ako procesný predpis upravujúci konanie o mimoriadnom dovolaní neukladá všeobecnému súdu konajúcemu o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku povinnosť doručovať účastníkom konania na vyjadrenie okrem mimoriadneho dovolania aj podnet účastníka konania alebo osoby dotknutej rozhodnutím súdu, alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu, ktorým tieto osoby podanie mimoriadneho dovolania iniciovali, nemožno aj vzhľadom na čl. 2 ods. 2 ústavy vykonanie tohto úkonu od súdu ani spravodlivo vyžadovať. Zo sťažovateľkou predložených rozhodnutí v tejto veci, ako aj zo skoršieho rozhodnutia ústavného súdu v tejto veci vyplýva, že k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora sa sťažovateľka vyjadrila dvakrát, a to podaniami zo 7. septembra 2010 a z 18. októbra 2011, takže vzhľadom na to nemohlo ani objektívne dôjsť k namietanému porušeniu ňou označeného práva na rovnosť účastníkov v konaní, preto aj túto jej námietku ústavný súd vyhodnotil ako neopodstatnenú.

Napokon, pokiaľ ide o ďalšie námietky sťažovateľky týkajúce sa skutkových a právnych záverov najvyššieho súdu koncipovaných v napádanom rozhodnutí, ktorým

najvyšší súd zrušil rozhodnutie tak okresného súdu, ako aj rozhodnutie krajského súdu a vec vrátil do štádia konania pred súdom prvého stupňa, ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Podľa 243i ods. 2 OSP v konaní o mimoriadnom dovolaní platia primerane ustanovenia o konaní na dovolacom súde (§ 242 až 243d), ak tento zákon neustanovuje nič iné.

Podľa § 243b ods. 2 OSP ak dovolací súd dôjde k záveru, že v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nebol dostatočne zistený skutkový stav, uznesením zruší napadnuté rozhodnutie. Ak nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia spočíva len v nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu, dovolací súd zmení napadnuté rozhodnutie.

Vzhľadom na to, že v danom prípade najvyšší súd konajúci o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora uplatnil svoju kasačnú právomoc podľa prvej vety citovaného § 243b ods. 2 OSP, musel dospieť k záveru, že v konaní pred súdmi nižších stupňov v danej

veci nebol dostatočne zistený skutkový stav, preto konanie vrátil do štádia konania pred súdom prvého stupňa, ktorý až po doplnení dokazovania v intenciách pokynov najvyššieho súdu bude môcť z takto doplneného dokazovania vyvodiť nové skutkové závery, ktoré bude môcť až následne podrobiť adekvátnej právnej kvalifikácii, ústavnú relevanciu ktorej bude možné podrobiť testu ústavnosti až po meritórnom skončení veci.

Keďže konanie v danej veci ešte nie je ukončené, a sťažovateľka tak bude mať ešte možnosť uplatniť svoje námietky týkajúce sa dostatočnosti a relevancie doplnenia dokazovania skutkového stavu, od ktorého bude závisieť aj jeho právna kvalifikácia v ešte prebiehajúcom (meritórne neukončenom) konaní, ústavný súd považoval jej námietky týkajúce sa ustálenia skutkového stavu veci a jeho právnej kvalifikácie v tomto procesnom štádiu konania za predčasné a zjavne neopodstatnené (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015